

sultat. Dette viser, hvilken Retsusikkerhed der er paa disse Omraader, naar man ikke har en Lov, der giver Regler for, hvorledes det skal være.

Jeg skal nævne et Par andre Eksempler fra Lejeforhold. Der har været to af den Slags Spørgsmaal for Højesteret i Løbet af de sidste Aar. Det ene var, hvorledes disse Ord i en Lejekontrakt maatte forstås, at Lejeforholdet kunde ophæves med $\frac{1}{4}$ Aars Varsel. Der var med Hensyn til, hvad der skulde forstås ved $\frac{1}{4}$ Aars Varsel, en saadan Usikkerhed, at Spørgsmaalet maatte op til Højesteret for at afgøres. Højesteret fortolkede det saaledes, at der derved forstås lige akkurat 3 Maanedre fra Dagen. Denne Sag kom i 1908. Dommen er af 1909, og saa kom vist i Aar Spørgsmaalet frem, om $\frac{1}{4}$ Aars „lovligt“ Varsel dog ikke betød noget andet. Det blev fortolket af Gældskommissionen paa anden Maade, end den tidligere Højesteretsdom havde fortolket det andet Udtryk, og der var ogsaa i Justitsministeriet stærk Dissens om, hvorvidt der var en Forskel mellem „ $\frac{1}{4}$ Aars Varsel“ og „ $\frac{1}{4}$ Aars lovligt Varsel“. Jeg kunde nu ikke se, at der var nogen Forskel, og Højesteret kom ogsaa til det Resultat, at der ikke var nogen Forskel. Det er saa tvivlsomme Spørgsmaal, naar der mangler positive Lovbestemmelser, at vi maa helt op til Landets højeste Domstol for at faa dem afgjort. Derfor kunde der ogsaa indenfor dette Retsforhold, Lejeforholdet, trænges til en Lov, der gav visse regulerende Bestemmelser, saa at man ikke overlod det til Parternes Kontraktfrihed.

Jeg kan ikke tilraade, at man i Tyendeforholdet skulde gaa til at undvære en Lov paa et Omraade, der allerede er lovordnet, og jeg tror, som sagt, at det vilde blive en stor Skuffelse, hvis man gjorde det, thi — om jeg saa tør sige — Nissen vilde flytte med. Man vil i Virkeligheden naa til det samme Resultat, man vil faa noget tilsvarende, ikke skabt ved den klare, positive Lov, men skabt i Tidens Løb ved Retspraksis og Retssædvane med al den Retsusikkerhed, der ligger i de to sidstnævnte Retskilder. Dette støtter jeg blandt andet paa en Bemærkning, der findes i Kommissionsbetænkningens anden Del — kan jeg maa-ske benævne den —, Pag. 4. Det beskrives der, hvorledes Forholdene ere oppe i Norge, og det omtales, at der findes ikke nogen egentlig Tyendelov, men at Domstolene i alt væsentligt gaa efter, som det er ordnet i Danmark. Der staar saa-

ledes: „Da den skrevne Ret er lidet udtømmende og dens Regler delvis forældede, ere de vigtigste Retskilder paa Tyendere-ttens Omraade i Norge de stedlige Sædvaner og Domstolens Praksis, der i væsentlig Grad synes at slutte sig til den i Danmark gældende Tyenderet“. Det vil med andre Ord sige, at de i Norge komme til det samme Resultat som vi hernede, det er væsentlig den i Danmark gældende Tyenderet, man følger, men den skabes ved Sædvane og ved Domstolens Praksis i Stedet for ved den positive Lov, som dog bør være det eneste retsdannende i en organiseret Stat.

Som jeg allerede fremhævede ved Lovforslagets Forelæggelse, kommer man dernæst ogsaa ved at afskaffe en Tyendelov i Strid imod Tendensen i hele den moderne Lovgivning. Tendensen i den moderne Lovgivning er netop at skabe saa udførlig og systematisk en Lovgivning som muligt. Man nedsætter den ene Kommission efter den anden for at naa dette Maal. Vi have i Øjeblikket nedsat ikke mindre end to fællesnordiske Civillovskommissioner, der netop skulle søge at lovordne paa de Omraader, hvor vi i Øjeblikket savne og trænge til Love og maa danne det hele ud af Grundbestemmelserne i Christian den Femtes danske Lov og de Retssædvaner og den Retspraksis, der har dannet sig siden den Tid. Vi have allerede set et Resultat af en af de nordiske Civillovskommissioners Arbejde i Loven om Køb og Salg. Ogsaa der kan man sige med samme Føje som om Tyendeforholdet, at dette Forhold kunne Parterne selv bestemme ved Kontrakt, det have de hittil altid kunnet, de, der købe og sælge, kunne indbyrdes oprette Kontrakt, akkurat som de ville. Ikke desmindre have vi nu faaet en positiv Lovgivning paa dette Omraade omfattende en Mængde Paragraffer og detaillerede Regler om de forskellige Forhold, der kunne opstaa indenfor Købs- og Salgsumraadet. En anden af disse Kommissioner sidder og arbejder med Familieretten for at udarbejde nye Regler om Stiftelse og Ophævelse af Ægteskab, om Retsforholdet mellem Ægtefæller og Familieforholdet i det hele. Der kan man ogsaa med en vis Føje sige: Vi behøve ikke nogen Lovgivning derom. Man kan, som det er gjort i denne Diskussion, tage Eksempel fra sig selv og sige: Jeg har været gift i saa og saa mange Aar, og min Ægtefælle og jeg have aldrig følt Trang til en Lovgivning paa dette Omraade. Nej, heldigvis, thi man trænger